

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 530/2021-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Hudákom, Hálkova 32, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2TdoV/9/2019 z 5. októbra 2020 takto

rozhodol:

Ústavnej sťažnosti sťažovateľa **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 530/2021-38 z 31. marca 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 11. novembra 2020 a doplnenú 21. decembra 2020, v ktorej sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3, na zákonného sudcu a možnosť vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenia svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením (ďalej len „napadnuté uznesenie“) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia, vyjadrení a príloh vyplýva takýto stav veci: sťažovateľ bol rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16T/1/2017 zo 16. marca 2018 uznaný vinným sčasti dokonaného a sčasti pokusu pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku na tom skutkovom základe, že ako konateľ spoločnosti [REDACTED], si mal v jej mene uplatniť vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) na základe fiktívne vykonaných zdaniteľných plnení, ktoré vykazoval z realizácie zmlúv o dielo. Sťažovateľovi bol

uložený trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov, 4 mesiacov a 18 dní a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 6 rokov.

3. Najvyšší súd odvolanie sťažovateľa uznesením č. k. 5To/7/2018 z 27. septembra 2018 zamietol podľa § 256 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

4. Sťažovateľ tvrdí, že dovolací senát rozhodoval v nezákonnom zložení, pretože dvaja členovia senátu mali rozhodovať o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 16T/1/2017 z 11. januára 2018 v rovnakej trestnej veci, pričom predmetom sťažnosti mala byť nezákonnosť zloženia senátu 16T.

5. Zároveň sťažovateľ tvrdí, že konajúce súdy nepostupovali v súlade s právnym názorom dovolacieho súdu v rozhodnutí č. k. 2TdoV/19/2015 z 28. februára 2017, na základe ktorého nezabezpečili originály (ale iba overené kópie) všetkých daňových priznaní, prihliadali na svedecké výpovede, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom, nedostatočne sa vysporiadali s námietkou sťažovateľa k čítaniu jeho výpovede z predchádzajúceho konania, nevysporiadali sa s namietanou dĺžkou trestného konania. Sťažovateľ ďalej uviedol, že súdy nevzali do úvahy jeho námietku, že skutok, ktorý sa mu kladie za vinu, nebol v čase spáchania trestným činom, súdy sa nezaoberali návrhmi dôkazov svedčiacimi v prospech sťažovateľa a dovolací súd neumožnil sťažovateľovi nahliadnuť do spisu. Ďalej uviedol, že bol nesprávne poučený o svojich procesných právach podľa Trestného poriadku, aj keď na trestné konanie sa vzťahoval zákon č. 141/1961 Zb.

II.

6. Argumentácia sťažovateľa je založená najmä na tvrdení, že:

- 1) v dovolacom konaní sťažovateľa rozhodoval senát v nezákonnom zložení, pretože JUDr. Martin Bargel a JUDr. Alena Šišková rozhodovali v odvolacom konaní,
- 2) rozpornosť postupu konajúcich súdov s právnym názorom dovolacieho súdu v rozhodnutí č. k. 2 TdoV 19/2015 (nezabezpečenie originálov všetkých daňových priznaní, prihliadanie na nezákonné svedecké výpovede, nedostatočné vyrovnanie sa s námietkou dĺžky trestného konania),
- 3) skutok nemal byť v čase spáchania trestným činom,
- 4) nevysporiadanie sa s dôkazmi predloženými v konaní o obnove konania,
- 5) nevysporiadanie sa s námietkou o nesprávnom poučení,
- 6) nerozhodnutie o námietke zaujatosti voči prokurátorovi,
- 7) nedostatočné vysporiadanie sa s námietkou týkajúcou sa čítania výpovede sťažovateľa z predchádzajúceho konania,
- 8) neumožnenie nahliadnutia do spisu najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2019.

III.

7. Podpredsedníčka najvyššieho súdu zaslala ústavnému súdu vyjadrenie predsedu senátu JUDr. Martina Bargela, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje, a nad rámec uviedla: «*[... pokiaľ ide o námietky sťažovateľa zhrnuté v bode 1) vyjadrenia dodať, že podľa § 31 ods. 4 veta druhá Trestného poriadku je sudca dovolacieho súdu vylúčený z rozhodovania vždy, ak sa ako sudca súdu iného stupňa zúčastnil na rozhodovaní v merite veci. t. j. o vine a treste. Predchádzajúca účasť*

takéhoto sudcu na rozhodovaní o iných (čiastkových) otázkach v tej istej veci (napr. o väzbe, vylúčení sudcu, odňatí a prikázaní veci a pod.) môže odôvodniť jeho vylúčenie iba vtedy, ak takáto čiastková otázka, na rozhodovaní o ktorej sa ako sudca súdu iného stupňa podieľal, napĺňa niektorý z dovolacích dôvodov a v konkrétnej veci má byť predmetom dovolacieho prieskumu (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu z 20. januára 2021, sp. zn. I TdoVS 2/2020, a primerane tiež nálež Ústavného súdu Slovenskej republiky z 2. júna 2015, č. k. III.ÚS 62/2015-50, s. 13 in fine). O takúto situáciu však v posudzovanej veci, ako je zrejme z vyjadrenia predsedu senátu, nešlo. K námietke sťažovateľa zhrnutej v bode 8) vyjadrenia predsedu senátu dodávam, že podľa § 69 Trestného poriadku v spojení s čl. 2 ods. 7 až 9, čl. 22 ods. 5 Registratúrneho poriadku a registratúrneho plánu najvyššieho súdu a § 192 vyhlášky Ministerstva Spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov (ďalej len „Spravovací a kancelársky poriadok“), ktorý primerane platí aj pre kancelárske práce na najvyššom súde, majú obvinený a ďalšie oprávnené osoby právo nazerať iba do súdneho spisu, t. j. do spisu súdu nižšieho stupňa, ktorý bol najvyššiemu súdu predložený na rozhodnutie, a nie aj do zberného spisu najvyššieho súdu, ktorý sa zakladá vo veciach predložených najvyššiemu súdu v súvislosti s rozhodovaním o opravných prostriedkoch. Treba pritom zdôrazniť, že s výnimkou zápisnice o hlasovaní, do ktorej uvedené osoby nemôžu nazrieť, obsahuje zberný spis iba také rozhodnutia a opatrenia súdu druhého stupňa, ktoré sú zároveň súčasťou súdneho spisu (primerane § 192 ods. 2. ods. 3 Spravovacieho a kancelárskeho poriadku). Aj z tohto dôvodu neumožnením nazretia do zberného spisu najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k žiadnemu materiálnemu porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu.]».

8. Zákonný sudca – predseda senátu JUDr. Martin Bargel vo svojom vyjadrení k námietkam sťažovateľa okrem iného uviedol, že sa s nimi dovolací súd „vyrovnal v odôvodnení svojho uznesenia..., na ktoré v celom rozsahu odkazuje. Zároveň obdobná argumentácia bola aj predmetom odvolacieho konania, ktorú dovolací súd vzhliadol ako správnu a súladnú so zákonom... V súlade so skutočnosťou nie je ani tvrdenie sťažovateľa o nemožnosti nahliadnutia do spisu v rámci dovolacieho konania... súhlas bol daný JUDr. Martinom Bargelom. Sťažovateľ teda najneskôr pri prvom nahliadnutí do spisu mal vedomosť o predsedovi senátu, proti ktorému námietku zaujatosti nepodal. Sťažovateľovi taktiež nič nebránilo v podaní žiadosti o informáciu o zložení senátu, resp. ostatných členoch senátu. Svoje právo však nevyužil. Súčasne bolo zloženie senátu zrejme z rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2019 v znení Opatrenia č. 11, ktorý bol zverejnený na webovej stránke súdu. Sťažovateľ pritom vedel, kedy bol spis spolu s dovolaním Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený a pod akou spisovou značkou je jeho dovolanie vedené, keď túto uviedol aj na svojej žiadosti o nahliadnutie do spisu. Je teda zrejme, že sťažovateľ nevyvinul žiadnu snahu o zistenie zloženia senátu za účelom prípadného podania námietok zaujatosti a obmedzil sa len na žiadosť o nahliadnutie do zberného spisu, ktorého dôvody nepredloženia mu boli predsedom senátu vysvetlené. V tejto súvislosti upriamujem pozornosť na bod 122. nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. januára 2021, č. k. II. ÚS 491/2020-61, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že daný sťažovateľ a jeho obhajca mali na základe vedomosti o spisovej značke možnosť zistiť zloženie senátu dovolacieho súdu z rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Spôsob určovania zloženia dovolacieho 5-členného senátu (postupnosť náhradných členov senátu v prípade vylúčenia

stálych členov senátu, ktorí rozhodovali v rámci odvolacieho konania) pritom vyplýva z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 2. júna 2015, sp. zn. III. ÚS 62/2015, uverejneného v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 23/2015. Sťažovateľove práva na súdnu ochranu z dôvodu neumožnenia nahliadnutia do zberného spisu preto neboli porušené.]“.

IV.

9. Medzi sťažovateľom napadnutými základnými právami a právami dominuje tvrdené porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) zahŕňa aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorého súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

10. Cieľom právomoci ústavného súdu ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je primárne preskúmať a posudzovať právne názory orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmať, či v konaní pred týmito orgánmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

11. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05), čo v tomto prípade nemožno konštatovať.

12. K námietke sťažovateľa, že v dovolacom konaní sťažovateľa rozhodoval senát v nezákonnom zložení, pretože JUDr. Martin Bargel a JUDr. Alena Šišková rozhodovali v odvolacom konaní, ústavný súd konštatuje, že nezistil porušenie procesných pravidiel. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa (§ 31 ods. 4 veta druhá Trestného poriadku). Ústavný súd už v minulosti rozhodol (napr. II. ÚS 473/2014-62), že sudca nie je v zmysle ustanovenia § 31 ods. 4 Trestného poriadku vylúčený z vykonávania úkonov na súde vyššieho stupňa pri všetkých typoch rozhodnutí, ale len v prípade meritórnych rozhodnutí alebo ak by mal posudzovať tú istú otázku. Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovej a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Martina Bargela uznesením č. k. 3 Tost 4/2018 z 31. januára 2018 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť obžalovaného [REDAKOVANÉ] podanú proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 16T/1/2017 z 11. januára 2018, ktorým rozhodol o nevyhlásení predsedníčky senátu JUDr. Magdalény Blažovej z vykonávania úkonov v trestnej veci obžalovaného [REDAKOVANÉ] vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod

sp. zn. 16T/1/2017. Sťažovateľ v dovolacom konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 TdoV 9/2019 nenamietal dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku (vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo príslušiaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania). Dovolací súd sa zaoberal argumentáciou sťažovateľa k nezákonnému zloženiu senátu, ktorá však smerovala výlučne proti členovi senátu Krajského súdu v Bratislave JUDr. Richardovi Molnárovi. Predsedníčku senátu JUDr. Magdalénu Blažovú v dovolaní nenamietal. Ako najvyšší súd vo vyjadrení správne uvádza, dovolací súd je striktné viazaný obsahom dovolania (R 120/2012) a z tohto pravidla vychádza aj pri určovaní zloženia senátu. Dovolací súd teda nerozhodoval o totožnej otázke, ktorá bola predmetom rozhodnutia č. k. 3 Tost 4/2018, z ktorého dôvodu sudcovia JUDr. Martin Bargel a JUDr. Alena Šišková boli zákonnými sudcami dovolacieho senátu.

13. V časti o nevyrovnaní sa súdov s dôkazmi predloženými v konaní o obnove konania a nerozhodovaní o námietke zaujatosti prokurátora je ústavná sťažnosť rovnako nedôvodná. Po zohľadnení vyjadrenia odporcu ústavný súd konštatuje, že túto kritiku sťažovateľ v dovolaní adekvátne nenamietal, a preto ju najvyšší súd viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 Civilného sporového poriadku) nemohol pri svojom rozhodovaní vziať do úvahy. Ak zákon podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (III. ÚS 1/04). Ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010), a ako nástroj ochrany základných práv a slobôd nastupuje až po vyčerpaní všetkých dostupných efektívnych prostriedkov na ochranu práv uplatniteľných v zhode so zákonom v systéme orgánov verejnej moci [§ 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“)]. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu.

14. Sťažovateľ tiež namietal, že mu nebolo umožnené nahliadnutie do spisu najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 9/2019. Sudca sa k tejto námietke vyjadril, že *«V súlade so skutočnosťou nie je ani tvrdenie sťažovateľa o nemožnosti nahliadnutia do spisu v rámci dovolacieho konania. Sťažovateľ dňa 20. novembra 2019 požiadal prostredníctvom Informačného centra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o termín nahliadnutia do spisu sp. zn. 2 TdoV 9/2019, vrátane všetkých priložených spisov. Predseda senátu JUDr. Martin Bargel dňa 25. novembra 2019 s nahliadnutím súhlasil. Z úradného záznamu o nazretí do súdneho spisu, ktorý sťažovateľ podpísal, vyplýva, že nahliadnutie sa uskutočnilo dňa 26. novembra 2019 v čase od 10:40h do 11:15h s tým, že sťažovateľ si svojim fotoaparátom vyhotovil kópie č. l. 450-461 (okrem iného predkladacej správy o predložení dovolania, pridelenia veci senátu 2TdoV). Dňa 26. novembra 2019 obvinený zaslal Informačnému centru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky mail s tým, že mu nebol predložený k nahliadnutiu spis sp. zn. 2 TdoV 9/2019 napriek tomu, že ho výslovne žiadal. Predseda senátu*

na žiadosť sťažovateľa uviedol: „Z úradného záznamu informačného centra NS SR z 26.11.2019 o nazretí do spisu vyplýva, že [REDAKOVANÉ] dňa 26.11.2019 nazrel do súdneho spisu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 16T/1/2017, ktorá vec je vedená na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 2TdoV/9/2019. Ak menovaný mienil nahliadnuť aj do zberného spisu NS SR sp. zn. 2TdoV/9/2019 je potrebné uviesť, že takéto oprávnenie nemá. Právo na nazretie do spisu podľa § 69 Trestného poriadku sa vzťahuje len na tzv. základné spisy, ktoré obsahujú dôkazy a rozhodnutia, a nevzťahuje sa na interné spisy policajtov, ani dozorové spisy prokurátorov, resp. na zberné spisy vyšších súdov. Týmto považujem žiadosť menovaného za vybavenú“.». Ústavný súd síce nezdieľa názor, podľa ktorého je právo na nazretie do spisov takto limitované, no dôvod na vyslovenie porušenia ústavnoprávnej relevancie daný nebol. Dotknutý zberný spis obsahuje zápisnicu o hlasovaní, do ktorej sťažovateľ prístup nemá, a obsahuje tiež rozhodnutia súdu, ktoré sú súčasťou trestného spisu, do ktorého sa sťažovateľovi nazretie umožnilo.

15. Ústavný súd preskúmal aj ďalšiu argumentáciu najvyššieho súdu obsiahnutú ako vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, tak aj v odôvodnení napadnutého uznesenia a vyhodnotil ju ako logickú a primeranú námietkam sťažovateľa. Reprodukovať už uvedené považoval ústavný súd za neúčelné, pričom ústavnú sťažnosť celkovo hodnotí ako snahu nachádzania väd v konaní a rozhodovaní najvyššieho súdu. Ústavný súd však nenašiel žiadne vady, ktoré by zasiahli do ústavnoprávnej roviny, prípadne roviny práv vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv.

16. Aj v zmysle uvedeného nebolo možné ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyhovieť.

17. Keďže ústavný súd ústavnej sťažnosti ako celku nevyhoviel, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu